

PELLO ZUBIRIA

Zabbaleen jendea, Kairoko zaborren aprobetxatzaileak

70.000 dira eta haien izenak, Zabbaleen, arabieraz “zaborretako jendea” nahi omen du esan. Goizero jaisten dira Egiptoko hiriburuko kaleetara hiritarren hondakinak biltzera, gero beren auzoetara eraman, bereizi eta %85 birziklatzeko lantegietara bideratzeko. Zaborra dute bizibide.

1950EKO HAMARKADAN HELDU ziren hego Egiptoko kristau kopto- ok basamortutik, lehorteari eta goseari iheska. Ogia nolabait irabazi behar eta tratua egin zuten ordura arte Kairoko hondakinak biltzetik bizi ziren Wahi-tarrek. Hauei dirutan eta paper-kartoi usatuetan ordaindutako prezio baten truke eskuratu zuten zabbaleendarrek zaborren “negozioa”. Gaur arte.

Badira munduan beste herritarren hondakinetatik bizi diren tribu eta enda gehiago. Denen artean fama berezia eskuratu dute Kairoko zabbaleendarrek, pare bat film dokumentaleko protagonistak izate- raino, *Marina of the Zabbaleen* (Zab- baleendarren auzo dotorea) eta *Garbage Dreams* (Zaborrezko ametsak).

New Internationalist aldizkarian Jehan Casinader-ek eman ditu jende horien albisteak artikuluan batean: “Irabaziz batera ikasi. Kairoko ‘zaborretako jendea’ bizi maila hobetzen ari da”. Askoz sakonago aztertu zuen zabbaleendarren feno- menoa Jessica Boyd-ek *Geographical* aldizkari ingelesean: “Kairoko zaborretako jendea. Hiriburukoentzako ia ikusezinak diren arren, zab- baleendarrek hondakinak biltzen dizkiete, sailkatzen eta birziklatzen, funtsezko zerbitzua eskainiz”.

Goizero, eguna zabaldu baino lehen abiatzen dira gizon eta muti-

ko zabbaleendarrak Kairoko karri- ketara, kamionetak edo asto-karro- ak hartuta, hiriburuko biztanleek etxe atarietan utzi dituzten zaborrak biltzera. Atez ate, zabor guztiak, organikoak bezala besteak.

Etxera ekarrita, emakumeen eta neskatoen lana izanen da hondakin piletan arakatzeko. Alde batera organi- koak, etxeetan dituzten txerrien baz- karako. Bestetik, birziklagarria den gainerako ia guztia. Dena eskuz apar- tatu, bildu eta garbitzen da, ahal dena bertan birziklatzeko eta beste gehiena kanpoko merkatariei saltzeko.

Kairo megapolian metaturiko 18 milioi arimen hondarren artean bizi diren zabbaleendarrak txiro bizi izan dira urteotan, mespretxatuak baino gehiago ahaztuak. Haien arte- ko %70 analfabetoak dira. Baina inori ez zaio burutik pasa aitona- amonen basamortura itzultzerik. Ekonomia informalean –*beltzean*– ari diren beste askok bezala zabb- leendarrek ere bizimodua aurrera ateratzea lortu dute, bizi diren auzo- etara argindarra eta iturriko ura ekartzea lortu dute. Eta gizartearen behar nagusi bat asetzen dutelako ohorea ere bai.

Geographicaleko erreportajea kon- tatzen zaigunez, egunean 4.000 tona zabor biltzen dute, Kairok sortzen duen guztiaren herena. Horiek beren sei auzoetan sailkatuko dituzte. Han-

Stefano Marmoratoren irudian, Kairoko Muqattam auzoko zabbaleendar familia bat etxe-ko atarian, gaika sailkatutako hondakinez inguratuta. Zabbaleendarrek doan jasotzen dizkiete hondakinak kaletarrei, bizimodua birziklatzetik ateratzen dute. Orain Egiptoko gobernuak obra publikoetako multinazional batzuei eman nahi die hondakinen kudeaketa, aldi berean herritarrei tasak ordainaraziz. 2002an egin zuen gobernuak lehen ahalegina eta lau konpainia hasi ziren lanean. Kairoko hiritarrek, protestan, ostu edo erre egin zituzten hondakinentzako konpainiek ipinitako kontainerrak: nahiago dute orain arte bezala zabbaleendarrek zaborrak atez ate biltzea. Lau korporazioetatik hiruk etsita, AMA italiarra baizik ez da geratu eta honek Zabbaleen jendea kontratatu du.

diena Moqattam da, Kairotik Nasr Cityrako autobide bazterrean 25.000 arima biltzen dituen.

Moqattam zabortegi handi bat da, Egiptoko bero astunetan dena kirats. Euli, arratoi eta katurik ez da falta, baina behi, ardi eta ahuntzik ere ez. Zerriak etxeetan edukitzen dituzte, zaborretik apartatutako organikoak –txerri-janez– elikatuta.

Kiratsaz nabarmendu dio kazeta- riak bertan bizi den Ezzat Naem-i. “Hona datozenei galdetzen diet kiratsaz. Eta gero esaten diet ‘baina zuen zaborra da, ez gurea!’. Ez baduzue usain hau maite, nire jen- deari esango diot ez jaisteko Kairo- ra hiruzpalau egunez eta orduan ikusiko dugu”.

Teknologia atzamarren puntan

Zabbaleendar guztiak ez dira berdin bizi, han ere zakurrak hankutsik. Gure arteko ijitoen artean bezala –izena Egiptotik hartu zuten, horra– zorte hobea edo negozioe- tarako trebezia handiagoa izan dute- nek etxebizitza dotoreagoak dauz- kate, hondakinen katean lanbide erosoagoak, materialen salerosle edo bitartekari. Aldiz, txiroenak jar- dun ohi dute Kairon goizero zabor bilketan, berdin Muqattameko karrketan eskuzko bereizketan.

Baina hauek ere ez dira etxoletan bizi, hormigoizko blokeetan baino.

Familiak goiko estaietan bizi dira; Jessica Boydek zertifikatu du barrutik oso txukun dauzkatela. Etxeok atzeko aldean ukuiluak edukitzen dituzte, non gizentzen dituzten bi edo hiru dozena zerri, txikiak eta beltzak, hondakinez bazkatuak.

Eraikinon bebarruetan eta kaleetan aritzen dira zakarren artean lanean emakumezkoak. Egunean 11 ordu edo gehiagoz. Alde batera apartatzen dituzte plastikoak, bestera beirakiak, metalak, kartoiak, janzkiak, hondar organikoak... Berezitakoak plastikozko zorro handietan sartu eta ilunabarrean eramango dituzte saltzera.

Lan gogorra eta aldi berean trebezia handia eskatzen duena.

Eskuz egin beharrekoa. Zabba-leendarrek hamarkadotan gauza asko berritu dituzte, astoak gero eta gutxiago darabiltzate, argindarrez hornitu dituzte etxeak, baina bada aldaketa bat onartu ez dutena: eskularruak. Emakumeek uko egiten omen diete, dio Jessica Boydek: “Nahaigo dute hepatitis harrapatzeko arriskuan aritu eskularruak janztea baino, lana mantsoztzen dizute eta gainera horien erruz bildu gabe utzi dezakezu baliagarri den zerbait”.

Moqqatameko salerosketak minoria batek kontrolatzen ditu, biztanleen %30ek, familia bakoitzak gai batzuetan bereizituta. Ikustekoak dira horko karrika, estrata, karkaba eta eskaratzak. Koloreka sailka-

tutako plastikozko mendiak, paper eta kartoi pilatu eta ondo estutuz egindako sorten kontra. Txoko batean kautxukietan espezializatuta daude. Hurrengoan zolarik gabeko oinetakoetan. Harantzagokoan plastikozko upeletan bildurik dauzkate botilen txapak, aluminiotarako urtzeko prest. Yogur poteak ere ez pentsa nolana apartatu dituztela: zaku batzuetan polietilenoazkoak daude eta beste batzuetan polipropilenoazkoak, ezberdinak izaki.

Ikusten denez, auzoa girotzen duen kiratsaren eta begirada zorabiatzen duen kaosaren atzean gaien ezagutza oso zehatza dago. Hondakinen teknologia sofistikatua. Hurrengo urratsetan gaiok urrutiko fabriketara joango dira, produktu berrietan usatzeko.

Orain hondakinen eta lan publikoen multinazionalak ere zabba-leendarren eremuan muturra sartu nahian dabilta. Egiptoko gobernuak hiriburuaren irudia itxuratu nahi du, modernotu, eta konpainia handientzako, berriz, hondakinen kudeaketa diru iturri oparoa da. Hori bai, gaikako bilketa eta multinazionalen negozioa beti bizi dira elkarrekin haserre.

Garbage Dreams errodatzerakoan hiru zabbaleendar gazte eraman zituzten Galeseko konpainia handi bat bisitatzea, jende horren eta mundu modernoaren kontrastea irudikatzea. Nabil, 18 urte, ez zuten asko inpresionatu: “Hemen teknologia dago, bai, baina prezisiorik ez”. Galeseko lantokiak hondakinen %20 baino ez baitzuen lortzen birziklatzea. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira